

blikken een boek over *Religionsgeschichte* in handen nam, dat ik op een verkooping was machtig geworden, een profetie van hetgeen hij eenmaal worden zou.

Hij behoorde dan ook onder de trouwe toehoorders zijner professoren en gewaagde later met erkenning van de lessen der Hoogleraren Veth en Moll en Van Gilse. En toen de tijd voor hem gekomen was om het theologisch onderwijs van den Hoogleraar Abraham des Amorie van der Hoeven te genieten, die aan het hoofd van het Seminarium stond en beroemd was om zijn welsprekendheid, geraakte hij geheel en al onder de betoovering van diens innemende persoonlijkheid. Hoort, hoe hij, in zijne fraaie *Gedenkrede bij gelegenheid van het 250 jarig bestaan der Kweekschool*, in 1884, van hem gesproken heeft:

„Hij was een eenig leermeester, raadsman en leidsman. Hij richtte niet af, maar wees de richting aan. Zijn godsdienstige en dogmatische overtuiging sprak hij uit, maar legde zijn systeem aan niemand op. Zelf zoeken leerde hij ons. De rijkst begaafden erkenden zijne meerderheid, en hij wist hen in toom te houden, als vurige rossen, die de hand des meesters voelen; hij wist hen te doen gehoorzamen aan de wetten van den goeden smaak en het gezond verstand. De zwakken moedigde hij aan. De middelmatigen zelfs wist hij te doen woekeren met hun ééne talent. Zijne lessen in de practische godgeleerdheid waren onschatbaar, niet alleen omdat zij zoovele kostelijke wenken voor de practijk bevatten, maar ook en vooral omdat zij met liefde en geestdrift vervulden voor het ambt, welks heerlijkheid zij in het licht stelden. Voegt bij dit alles zijn innemenden persoon, zijne wezenlijke goedheid van hart, zijne belangstelling in ons lot. Van zijn karakter lagen de gebreken aan de oppervlakte, zoodat ze ieder aanstonds in het oog sprongen, de edele eigenschappen leerde men eerst bij naderen omgang kennen en waardeeren. Maar de grondtoon van dat karakter was waarheid. En velen uwer, die met mij het voorrecht hadden zijn onderwijs te genieten, zullen met mij getuigen:

He was a man, take him for all in all;
I shall not look upon his like again!

Dat een student, die jaren later nog met zooveel eerbied en liefde van zijn leermeester spreken kon, veel voor zijn vorming tot predikant aan hem te danken had, valt niet te betwijfelen. Het zaad viel bij hem in een vruchtbaren bodem. Geen slaafsch navolger is hij van Van der Hoeven geworden, maar het beste heeft hij van hem overgenomen. En toen hij geroepen werd om zelf te onderwijzen, zal hem zijn leermeester in menig opzicht als ideaal hebben voor den geest gestaan, zoodat zijn lofspraak op Van der Hoeven meerendeels op hemzelve toepasselijk is.

In 1853 had hij zijne studiën aan het Seminarium volbracht. Onder zijne vele vrienden te Amsterdam behoorde ook de zoon van een geacht geneesheer, dokter Bakker, wiens eenige dochter, Henriëtte, zijn verloofde was geworden